

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2026, NUMMER 76

Datum	26 mei 2026
Van	College B&W
Behandeld door	Erwin Rebergen
E-mailadres	e.rebergen@utrecht.nl
Kenmerk	34178292
Beleidsveld	Openbare ruimte

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2026 nummer 76 van Charlotte Passier (Volt), Lars de Rooij (Student & Starter), Robert Biever (Stadsbelang Utrecht), Anne Sasbrink (Partij voor de Dieren), Merlissa Diele (GroenLinks-PvdA) en Derk van Bergen – Kirsten Alblas (ChristenUnie) van 1 mei 2026 over Regeren is vooruit kijken - drinkwatertekort 2030. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd. De antwoorden op de vragen zijn afgestemd met Vitens en de Omgevingsdienst Utrecht.

Impact en huidige situatie

Vraag 1

Heeft het college een impactanalyse uitgevoerd naar de gevolgen van een mogelijke aansluitingstop voor drinkwater?

- Zo ja, wat zijn de belangrijkste uitkomsten?
- Zo nee, is het college voornemens dit alsnog te doen?

Antwoord 1

Wij zijn ons terdege bewust van het dreigende drinkwatertekort. Vandaar dat wij actief participeren in de provinciale samenwerking om dit te voorkomen, [de regionale Drinkwaterraad](#). Wij hebben vertrouwen dat het opgestelde [plan van aanpak](#) door de regionale Drinkwaterraad van de Provincie Utrecht een mogelijk toekomstige aansluitstop voorkomt. Om die reden hebben wij nog geen impactanalyse uitgevoerd. Mocht richting 2030 blijken dat de genomen initiatieven toch onvoldoende zijn om een aansluitstop in onze regio te voorkomen, dan zullen wij uiteraard bijtijds een impactanalyse uitvoeren.

Vraag 2

Eerder gaf het college aan dat Vitens aanvragen van grote (industriële) wateronttrekkers in onder andere Gelderland, Overijssel en Nieuwegein weigert. Wat is de huidige stand van zaken?

Antwoord 2

Vitens toetst aanvragen op passend gebruik van drinkwater en de eventuele bijdrage die het bedrijf levert aan duurzaam watergebruik van haar eindgebruikers. Dit in aanvulling op de standaard vergunnings- en infrastructurele toetsen om te beoordelen of het leveren van drinkwater op de gevraagde locatie mogelijk is.

Zakelijke aanvragen tot aansluiting en capaciteitsuitbreidingen met een metercapaciteit van 6 m³ water per uur en groter worden in praktijk niet zomaar gehonoreerd. Ter vergelijking, een woning heeft standaard een wateraansluiting van 2,5 m³ per uur. Bij de toetsing kijkt Vitens of voor het bedrijfsproces het wettelijk verplicht is water van drinkwaterkwaliteit te gebruiken.

Zo niet, dan zal Vitens de aansluiting weigeren en het bedrijf vragen andere waterbronnen te gebruiken of het bedrijfsproces zo in te richten dat met een kleinere wateraansluiting kan worden volstaan. Hiermee spoort Vitens zakelijke gebruikers aan om gepast, zuinig en efficiënt met drinkwater in het bedrijfsproces om te gaan. In praktijk worden momenteel in elk geval nog zakelijke wateraansluitingen tot een capaciteit van 4 m³ per uur verleend. Meer informatie vindt u op de [webpagina](#) van Vitens.

Vraag 3

Vitens communiceert vooral over de gevolgen voor nieuwbouw en bedrijven. Wat is er bekend over gevolgen voor bestaande woningen en bedrijven?

Antwoord 3

De drinkwatervraag van bestaande woningen en bedrijven is het grootst op warme, droge dagen. Als de vraag maximaal is en de maximale leveringscapaciteit wordt bereikt, dan merken bestaande huishoudens en bedrijven dit doordat de waterdruk dan tijdelijk minder wordt. Daarbij doet Vitens er alles aan om voldoende water te leveren volgens de wettelijk vereiste druk. De druk is normaliter hoger dan wettelijk is vereist. Naast een mogelijk verminderde waterdruk is de verwachting dat bestaande woningen en bedrijven niets van een mogelijk drinkwatertekort merken.

Geplande nieuwbouw die is aangemeld bij Vitens én is vergund en aanbesteed, wordt voorzien van drinkwater. Vitens heeft echter geen zicht op toekomstige nieuwbouwprojecten die nog aangemeld moeten worden. Doel van de regionale Drinkwaterraad is ook om hier meer zicht op te krijgen, zodat dit bijtijds in de prognoses kan worden meegenomen.

Vraag 4

Het college gaf eerder aan geen noodzaak te zien voor aanvullende waterbesparende maatregelen op het bestaande beleid. Is dat standpunt gewijzigd gezien de toenemende druk op drinkwater en de parallellen met netcongestie?

a. Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Dit standpunt is vooralsnog niet gewijzigd. Als college zijn wij groot voorstander van waterbesparende maatregelen, zoals het standaard voorschrijven van waterbesparend sanitair bij nieuwbouw en het stimuleren van waterbesparend sanitair in bestaande bouw. Wij zijn alleen van mening dat het effectiever en doelmatiger is als dit wordt voorgeschreven door de rijksoverheid in plaats van dat wij dit als gemeente als lokale maatregel via anterieure overeenkomsten of convenanten moeten regelen. Zelf mogen wij dit namelijk niet standaard voorschrijven. Dit standpunt wordt in den lande breed gedragen (zie ook het antwoord op vraag 6). Wel hebben wij zoals bekend onderzocht of we via de rioolheffing een prijsprikkel kunnen invoeren om drinkwatergebruik te besparen en daarmee het ontstaan van afvalwater te verminderen. Op 26 februari van dit jaar heeft uw raad via [motie M122 stop onderzoek naar andere rioolheffing](#) besloten hier voorlopig niet verder mee te willen gaan.

Bij de actualisatie van de visie Water en Riolering (dan beleidsnota Water en Riolering) onderzoeken we of we op een andere manier waterbesparende maatregelen kunnen stimuleren, bijvoorbeeld via een subsidieregeling. In de startnotitie Beleidsnota Water en Riolering, die we u in de 2e helft van dit jaar zullen aanbieden, leggen we u voor hoe we met dit vraagstuk willen omgaan bij de voorgenomen herziening van het water- en rioleringsbeleid.

Vraag 5

Welke lessen trekt het college van de parallellen met netcongestie en hoe wil het college die lessen meenemen in de rol van de gemeente m.b.t een drinkwatertekort?

Antwoord 5

Als college zien we zowel parallellen als verschillen ten opzichte van netcongestie. De grote parallel is dat het gaat om een voor het functioneren van de stad essentieel 'vitaal' stedelijk systeem, waarbij het veel tijd (10-15 jaar) kost om het systeem aan te passen op de toenemende vraag door de groei van de bevolking en klimaatverandering. Er zijn echter ook een aantal grote verschillen. Zo is bij het elektriciteitsnet de vraag niet alleen toegenomen door bevolkingsgroei en klimaatverandering, maar vooral door de elektrificatie als gevolg van de energietransitie van fossiele naar niet fossiele brandstoffen en de toenemende digitalisering van de maatschappij. De laatste twee oorzaken zijn niet aan de orde bij de groei van de drinkwatervraag, wat maakt dat de groei van de drinkwatervraag veel beperkter is dan bij elektriciteit. Verder zit het knelpunt bij netcongestie in onze regio voornamelijk in

de capaciteit van het elektriciteitsnet. Dit is niet het geval bij drinkwater. Daar is de transportcapaciteit van het drinkwaternet voldoende. Het knelpunt zit bij drinkwater vooral bij de winningslocaties. Daar is de capaciteit beperkt en staat de kwaliteit onder druk. Dit is specifiek voor onze regio, want elders in Nederland spelen ook problemen met de capaciteit van het drinkwaternet.

Belangrijke lessen die wij trekken uit netcongestie zijn dat het voor alle 'vitale' stedelijke systemen noodzakelijk is om minimaal 10-15 jaar vooruit te kijken en dat het noodzakelijk is om op alle niveaus (nationaal, regionaal en lokaal) met alle betrokken partners samen op te trekken om toekomstige knelpunten te voorkomen. Hoewel de primaire verantwoordelijkheid voor de drinkwatervoorziening bij Vitens ligt, hebben wij en andere gemeenten, de provincie, de waterschappen en het Rijk allemaal invloed op de drinkwatervoorziening. Om die reden is onder leiding van de provincie de regionale drinkwaterraad opgericht, waarin we met alle partijen in de provincie (drinkwaterbedrijven, waterschappen, gemeenten en provincie) samen werken aan wat nodig is om een toekomstig drinkwatertekort in de provincie te voorkomen.

Voorkomen van een drinkwatertekort

Recent is het [manifest Waterzuinige Wijken](#) gelanceerd door de Bouwtafel Waterzuinige Wijken, waarin wordt opgeroepen tot versnelling van drinkwaterbesparing en hergebruik van water in de bouw.

Vraag 6

Is het college bekend met dit manifest?

Antwoord 6

Ja, wij zijn bekend met dit manifest. We steunen de verzoeken die via dit manifest worden gedaan aan het Rijk om intensiever met het vraagstuk aan de gang te gaan. Wij zijn voornemens ons aan te sluiten bij het manifest als de Bouwtafel Waterzuinige Wijken die is opgericht in Oost Nederland daartoe een verzoek doet.

Vraag 7

Is het college voornemens zich aan te sluiten bij dit manifest?

a. Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Zie antwoord 6.

Vraag 8

Het manifest benoemt de noodzaak van voorbeeldwijken. Welke mogelijkheden ziet het college om in Utrecht dergelijke pilots te realiseren?

Antwoord 8

Zoals het manifest aangeeft ontbreken op dit moment de regelgeving en andere waarborgen voor de volksgezondheid om op grote schaal waterzuinige woningen toe te passen. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft in januari aan de Tweede Kamer laten weten in te willen zetten op het monitoren van pilotprojecten om te bepalen of eventuele toekomstige aanpassing van wet- en regelgeving verantwoord is. Vitens draagt hieraan bij door in haar hele leveringsgebied de komende jaren mee te werken aan twee tot drie pilotwijken waar richtlijnen voor de volksgezondheid in de praktijk worden getoetst en maatschappelijke kosten en baten in beeld worden gebracht. In de provincie Utrecht gebeurt dit bij de ontwikkeling van Nieuwegein City-West.

Uit de Bouwtafel Waterzuinige Wijken en Nieuwegein City-West blijkt dat er in alle gebiedsontwikkelingen mogelijkheden liggen om drinkwater te besparen. De pilots leren echter ook dat de benodigde personele capaciteit en financiën aanzienlijk zijn om te onderzoeken wat technisch en juridisch mogelijk is. En dat in een tijd dat zowel personeel als financiële middelen schaars zijn.

Bij het opstellen van een Nota van Uitgangspunten (NvU) binnen het UPG voor een bouwontwikkeling brengen we de ambities en mogelijkheden voor een project in kaart. Een keuze voor een pilot moet we vervolgens in deze fase van het UPG-proces afwegen tegen andere ambities om ervoor te zorgen dat we de haalbaarheid van de ontwikkeling niet onder druk zetten en de eisen niet gedurende de ontwikkeling veranderen.

Vraag 9

Aangezien meerdere bouwpartijen het manifest hebben ondertekend: welke kansen ziet het college om met deze partijen samen te werken aan waterbewuste nieuwbouw?

Antwoord 9

Wij zijn zeer verheugd dat ook bouwpartijen het manifest ondersteunen en bereid zijn kennis te ontwikkelen op dit onderwerp en hier in gebiedsontwikkelingen mee aan de slag willen gaan. Wij werken op dat punt graag met ze samen.

Vraag 10

Op welke manier wordt waterbewust bouwen momenteel meegenomen in gebiedsontwikkelingen (bijvoorbeeld via aanbestedingen of anterieure overeenkomsten)?

a. Indien dit niet gebeurt, waarom niet?

Antwoord 10

In gebiedsontwikkelingen wordt al volop waterbewust gebouwd. Zo houden we rekening met regen- en grondwateroverlast, benutten we regenwater nuttig (o.a. op groenblauwe daken of via infiltratie in de bodem). Ook ontwerpen we nieuw oppervlaktewater zo gezond, robuust en toekomstbestendig mogelijk, waarbij we zorgvuldig kijken waarvoor het oppervlaktewater gebruikt moet worden. Dit doen we hoofdzakelijk in de openbare ruimte en op het particulier terrein. We richten ons echter nog maar beperkt op waterbewust bouwen in de gebouwen zelf. Dit laatste heeft alles te maken met wat in het [manifest waterzuinig bouwen](#) wordt benoemd, het ontbreken van een landelijke "Waterzuinig Wonen-richtlijn", benodigde financiering om pilots uit te voeren en het ontbreken van wet en regelgeving voor het gebruik van andere typen water dan drinkwater in de gebouwen.

Vraag 11

Welke bestaande wettelijke ruimte is er momenteel al om waterbewust dan wel circulair te bouwen?

Antwoord 11

Zoals bij vraag 10 aangegeven, is er in gebiedsontwikkelingen al volop ruimte om waterbewust en circulair te bouwen en maken wij hier al volop gebruik van. In de gebouwen is de wettelijke ruimte om drinkwater te besparen door waterbesparend sanitair of het gebruik van een andere kwaliteit water (huishoudwater of regenwater) beperkt. Gemeenten kunnen niet zelfstandig strengere technische eisen stellen aan sanitair dan het landelijke [Besluit bouwwerken leefomgeving \(Bbl\)](#) voorschrijft. Gemeenten kunnen waterbesparende maatregelen wél afdwingen via anterieure overeenkomsten of door duurzaamheidsconvenanten met ontwikkelaars te sluiten.

Voor het gebruik van een andere kwaliteit water geldt dat in de Drinkwaterwet en het Drinkwaterbesluit is vastgelegd dat voor collectieve huishoudwaterinstallaties alleen grondwater of hemelwater dat op een dak is opgevangen gebruikt mag worden. Dit water mag alleen gebruikt worden voor toiletspoeling. Aan dit water worden verder geen kwaliteitseisen gesteld.

Individuele grondgebonden woningen mogen wel regen- of grondwater voor andere doeleinden gebruiken dan alleen toiletspoeling. Gemeenten mogen dit echter niet voorschrijven. Wel mogen gemeenten waterzuinige technieken en het gebruik van hemelwater in gebouwen stimuleren.

Vraag 12

Bij het manifest hoort een menukaart met maatregelen. Welke maatregelen worden in Utrecht al toegepast? En welke aanvullende acht het college kansrijk?

Antwoord 12

Zoals aangegeven passen wij in Utrecht de maatregelen toe die in de buitenruimte genomen kunnen worden. Denk aan de regenwateropslag t.b.v. bomen en ander groen. Ook hebben we recent de speelplek aan de Makassarstraat in Lombok vernieuwd, waarbij de waterspeelplaats voor het eerst in de gemeente wordt voorzien van gezuiverd regenwater in plaats van drinkwater. Wij zien dit als een kansrijke maatregel voor de toekomst, ook omdat Vitens geen drinkwateraansluiting meer toestaat voor nieuwe waterspeelplaatsen.

Verder gebruiken wij uit de menukaart het helofytenfilter, een zandfilter en de IBA (individuele behandeling afvalwater) om (afval)water te zuiveren voordat het geloosd wordt op oppervlaktewater.

Wij zien het als kansrijk om via convenanten afspraken te maken met gebiedsontwikkelaars en woningbouwcorporaties over het gebruik van waterbesparend sanitair, al heeft het zoals eerder geschetst onze voorkeur als het rijk dit voorschrijft via landelijke regelgeving. Om die reden ondersteunen wij ook de inhoud van het manifest (zie vraag 6-7).

[PWN](#) heeft een pilot uitgevoerd met waterdrukoptimalisatie die leiden tot water-, energie- en kostenbesparing. Past Vitens dergelijke technieken toe?

Vraag 13

a. Zo nee, is het college bereid hierop aan te dringen bij Vitens?

Antwoord 13

Alle clusters (leveringsgebieden) van Vitens worden qua druk geoptimaliseerd. In Utrecht en omgeving draait het programma OPIR (optimale productie door intelligente regeling) waar tevens een drukmodule op het distributienet actief is. Deze module bewaakt en regelt een minimaal ingestelde voordruk voor Utrecht en omgeving.

Als het gaat om waterkwaliteit is er een gezamenlijk actieprogramma (zie *Verbeteren van de waterkwaliteit*)

Vraag 14

Hoe wordt samengewerkt met HDSR en de provincie als het gaat om het voorkomen van en mogelijk het omgaan met een mogelijk tekort?

Antwoord 14

Zoals bij vraag 1 aangegeven doen wij het samenwerken via de regionale drinkwaterraad. Dit is een samenwerking tussen de provincie Utrecht, vier Utrechtse waterschappen, drie drinkwaterbedrijven, een aantal gemeenten en Rijkswaterstaat. De raad richt zich enerzijds op het behouden en vergroten van de drinkwaterwinningen en anderzijds op het verminderen van de vraag naar drinkwater. Meer informatie over de in 2025 gestarte samenwerking is te vinden in de [brief van de provincie](#) van 1 juli 2025.

Verminderen van wateroverlast

In Utrecht doen we al een aantal dingen om wateroverlast te voorminderen, bijvoorbeeld het afkoppelen van hemelwater en in te zetten vergroening. [Rotterdam](#) maakt gebruik innovatieve oplossingen, zoals waterpleinen, ondergrondse waterberging en Urban Waterbuffers.

Vraag 15

Welke van deze oplossingen acht het college toepasbaar in Utrecht?

Antwoord 15

In Utrecht gebruiken we zoveel mogelijk op de natuur gebaseerde oplossingen (nature based solutions) om wateroverlast te voorkomen en regenwater vast te houden om schade door droogte te voorkomen. Dit betekent dat wij altijd eerst proberen om het regenwater vast te houden en te infiltreren via groenstroken en groene greppels (wadi's) of te bergen in oppervlaktewater. Pas als dat niet lukt, bijvoorbeeld door een gebrek aan ruimte, grijpen we terug op de meer technische en duurdere maatregelen als waterpleinen en ondergrondse waterbergingen. Zo hebben we in Utrecht ook een waterplein, het Herderplein in Oog in Al, en diverse ondergrondse waterbergingen waar we water vasthouden voor bomen.

De situatie in Rotterdam is wezenlijk anders dan in Utrecht. Rotterdam heeft hoge grondwaterstanden en een veen/kleibodem. Hierdoor is infiltreren op veel plekken alleen met grootschalige kunstmatige ingrepen mogelijk en ligt het tempo van infiltratie laag. Door bodemdaling liggen veel gebieden lager dan het omringende oppervlaktewater, hierdoor moet overtollig regenwater verpompt worden.

Verpompen kost veel tijd, hierdoor moet op veel plekken in Rotterdam bij een bui regenwater tijdelijk opgeslagen worden. Door deze afwijkende fysieke situatie zijn grote bergingsvoorzieningen als waterpleinen en ondergrondse buffers voor Rotterdam noodzakelijk om droge voeten te houden.

In Utrecht zijn de grondwaterstanden minder hoog dan in Rotterdam. Onze bodem bestaat hoofdzakelijk uit een combinatie van klei en zand waardoor infiltratie beter mogelijk is (al kan het ook niet overal). Ook kunnen we tot op heden heel veel regenwater zonder te pompen afvoeren naar het Amsterdam-Rijnkanaal. Dit alles maakt dat de noodzaak voor grote regenwaterbuffers veel kleiner is. De afvoer via het Amsterdam-Rijnkanaal richting de Noordzee staat door de zeespiegelstijging echter wel onder druk. Hierdoor kan het zijn dat de afvoer naar het Amsterdam-Rijnkanaal in de toekomst

wordt beperkt, waardoor ook in Utrecht de noodzaak tot tijdelijke buffering van regenwater zal toenemen.

Vraag 16

Worden dergelijke maatregelen meegenomen in de herziening van de Visie Water en Riolering? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16

Onze overkoepelende strategie voor het verwerken van regenwater is nu al beschreven in de Visie Water en Riolering en krijgt dus ook een plek in de herziening. Denk dan aan vragen welk deel van het regenwater we bergen op particulier terrein, welk deel in de bodem, welk deel in het straatprofiel en welk deel in het oppervlaktewater. Omdat de bodemopbouw en de hoogteligging in Utrecht per gebied sterk kan verschillen vindt de uitwerking op gebiedsniveau plaats in gebiedsvisies en gebiedsplannen. Grote ruimtevragende keuzes worden onderdeel van de herziening van de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU).

Vraag 17

Groene en waterdoorlatende parkeerplaatsen kunnen bijdragen aan het verminderen van wateroverlast. Welke mogelijkheden ziet het college om dit breder toe te passen?

Antwoord 17

Bij een herinrichting wordt waterpasserende verharding, waar mogelijk, al standaard toegepast in parkeervakken. Door de vele verkeersbewegingen en hoge schaduwdruk bieden intensief gebruikte parkeerplekken echter geen mogelijkheid om deze ook groen in te richten. Onze aanpak is beschreven in de [raadsbrief](#) van 20 juni 2023. De aanpak is verankerd in het [Handboek Openbare Ruimte](#) (HOR 2025-2029 o.a. onderdeel bouwstenen blz. 50).

Vraag 18

De gemeente stimuleert met Waterproof 030 inwoners om maatregelen te nemen op hun eigen terrein die wateroverlast voorkomen en drinkwatergebruik verminderen, zoals het plaatsen van regentonnen. Welke aanvullende kansen ziet het college hiervoor?

Antwoord 18

Zoals bekend stimuleren wij eigenaren om regenwater vast te houden, te verwerken op eigen terrein en nuttig te gebruiken. Dit doen we onder andere via onze groenblauwe subsidies, geveltuinen-burendagen, kortingsacties voor de aanschaf van een regenton, tegeltaxi en tuincoaches. Mogelijkheden zijn om nog meer menskracht en financiële middelen in deze acties te stoppen en te kiezen voor meer actieve en buurtgerichte aanpakken.

Te overwegen is bindende regelgeving in te voeren op bijvoorbeeld minimaal te realiseren regenwaterberging op eigen terrein (zoals in Vlaanderen), of een maximaal percentage aan verharding op particulier terrein. Verder kunnen subsidieregelingen ingevoerd worden voor besparingsmaatregelen in gebouwen. Ook kunnen we ons nog specifiek richten op bepaalde groepen, zoals we nu reeds doen met het vergroenen van schoolpleinen en maatschappelijk vastgoed. Denk aan woningbouwcorporaties of bedrijven. Al deze voorbeelden vragen wel extra capaciteit en middelen.

Voorbereiden op wateroverlast

De effecten van klimaatverandering zullen steeds vaker merkbaar worden, bijvoorbeeld door langere periodes van hitte en droogte, heftige regenbuien en riooloverstorten. Dit gaat gevolgen hebben op de beschikbaarheid van water en ook op de mate waarin we geconfronteerd gaan worden met wateroverlast

Vraag 19

Hoe wordt hier door de gemeente op geanticipeerd en rekening mee gehouden?

Antwoord 19

Het gemeentelijke beleid op de effecten van klimaatverandering is op hoofdlijnen uitgewerkt in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU). Een nadere uitwerking is te vinden in de [visie Klimaatadaptatie](#) en de [visie Water en Riolering](#). In beide visies is het gemeentelijk beleid nader uitgewerkt in specifieke doelstellingen voor wateroverlast, droogte, waterkwaliteit en hitte en een uitvoeringsstrategie om die te realiseren. De doelstellingen zijn uitgangspunt voor alle gebiedsontwikkelingen en ingrepen in de

openbare ruimte. Daarnaast analyseren we regelmatig het functioneren van onze watersystemen, brengen we kwetsbare locaties in kaart, voeren we elke zes jaar klimaatstresstesten uit en onderzoeken we de impact van de verwachte bevolkingsgroei. In veel gevallen doen we dit samen met HDSR.

Mede op basis daarvan actualiseren en evalueren we momenteel de doelstellingen en de strategie. Eventueel aangepast beleid krijgt een plek in de herziening van de RSU en de herziening van de visie Water en Riolerings.

Vraag 20

Op welke manier wordt wateroverlast meegenomen in de gemeentelijke crisisvoorbereiding?

Antwoord 20

Wij spreken van wateroverlast als er sprake is van instromend regenwater in panden of bij stremming van wegen. Wij zien wateroverlast als een risico dat op de middellange en lange termijn een steeds groter risico zal vormen. Onze eigen afdeling voor crisisbeheersing neemt de voorbereiding op ernstige wateroverlast mee als onderdeel van de voorbereiding op grootschalig ontwrichtende crises, zoals de actuele dreiging van grootschalige stroomstoring.

Wordt de situatie levensbedreigend dan wordt de situatie gecoördineerd door de Veiligheidsregio Utrecht. Zie hiervoor de [relevante webpagina](#) van de VRU, waarop ook het handige overzicht van de brandweer te vinden is wie je moet bellen bij wateroverlast. Als de overlast beperkt is dan zijn maatregelen in de openbare ruimte ondergebracht bij de onderhoudsaannemers van de gemeente. Bij beperkte wateroverlast in panden is de eigenaar of gebruiker eerst zelf aan zet. Eventueel kan daarbij ondersteuning van de brandweer worden ingeroepen.

Verbeteren van de waterkwaliteit

De provincie Utrecht, onder andere in samenwerking met de gemeente Utrecht, heeft een [actieprogramma 2025-2027](#) opgesteld gericht op indirecte lozingen. Dit omdat de aandacht voor indirecte lozingen de afgelopen jaren onvoldoende is geweest zo staat te lezen in het actieprogramma.

Vraag 21

Klopt het dat de gemeenteraad niet over dit actieprogramma is geïnformeerd?

a. Hoe geeft de gemeente Utrecht uitvoering aan dit actieprogramma, als rioolbeheerder en als bevoegd gezag?

Antwoord 21

Voor de uitvoering van het [actieprogramma](#) is een intentieovereenkomst opgesteld waar wij ons recent bij hebben aangesloten. Wij behoren tot één van de eerste gemeenten in de regio die de intentieovereenkomst getekend hebben. Daarbij is afgesproken dat de informatievoorziening over het actieprogramma gezamenlijk vanuit het actieprogramma plaatsvindt. Vanuit het actieprogramma is nog niet gezamenlijk gecommuniceerd omdat er nog geen concrete resultaten vanuit het actieprogramma te melden zijn. Zodra die er wel zijn, communiceren wij die uiteraard ook met uw raad.

Het actieprogramma kent vier actielijnen:

1. Inzicht in de prioritering van probleemstoffen en lozers,
2. Delen van data, tools en kennis,
3. Ontwikkelen stappenplan voor uniforme en risicogestuurde vergunningverlening, toezicht en handhaving en
4. Bewustwording, intensivering van communicatie met bedrijven.

Voor actielijnen (1) en (2) werkt de gemeente momenteel samen met de ketenpartners aan het ontwikkelen van een hotspottool om inzicht te krijgen in de omvang van indirecte lozers in de provincie Utrecht. Verder is een pilot gestart voor bedrijventerrein Oudenrijn/Strijkviertel dat loost op de rioolwaterzuiveringsinrichting (rwzi) De Meern. In dit gebied werken partijen samen om de vergunningen na te lopen op indirecte lozingen, de potentiële risico's van deze lozingen en of de bedrijfsactiviteiten nog passen bij de huidige vergunning. Actielijn (3) zet in op het ontwikkelen van een stappenplan om rollen en capaciteit van ketenpartners inzichtelijk te krijgen. Vanuit actielijn (4) vindt samen met VNO-NCW een bijeenkomst plaats om het bewustzijn bij bedrijven over indirecte lozingen te vergroten. Bij alle actielijnen zijn zowel de organisatieonderdelen die zich bezighouden

met toezicht en handhaving als met rioolbeheer betrokken. Zoals gezegd, informeren wij u zodra de eerste resultaten van het actieprogramma bekend zijn.

Vraag 22

Wat is de huidige voortgang van de doelstellingen uit dit actieprogramma?

- a. Ligt de uitvoering op schema?
- b. Zo nee, wat is aanvullend nodig vanuit de gemeente (of ODU)?

Antwoord 22

Ja, de uitvoering van de actielijnen ligt op schema. Hiermee wordt de daadwerkelijke opgave van hoeveel bedrijven risicovolle lozingen doen stap voor stap inzichtelijker. Daarna is inzicht te geven in de aanvullende capaciteit die nodig is om structureel de taken met betrekking tot lozingen uit te kunnen voeren op zowel het vlak van Vergunningverlening (eenmalig, maar intensief) en Toezicht en Handhaving (structureel, periodiek). Dit zal extra financiën vergen en leggen we in besluitvorming aan uw raad voor.

Vraag 23

Hoeveel bedrijven in onze gemeente hebben een vergunning gevraagd of melding gedaan om vervuild water te mogen lozen?

Antwoord 23

Het gaat erom dat inzichtelijk wordt welke bedrijven mogelijk risicovolle stoffen lozen – dit zijn niet automatisch alle vergunde bedrijven met lozingsactiviteiten. Als onderdeel van actielijn 1 vindt hierop onderzoek plaats. De eerste analyse laat zien dat het in de gemeente Utrecht om 12 potentieel risicovolle vergunningsplichtige bedrijven gaat.

Het aantal meldingsplichtige bedrijven met risicovolle activiteiten voor de waterkwaliteit is moeilijker te achterhalen. Een voorzichtige, eerste schatting is dat het om meer dan 300 bedrijven gaat. Een groot deel daarvan maakt al deel uit van het bij de Omgevingsdienst bekende bedrijvenbestand. De prioriteit ligt echter bij vergunningsplichtige bedrijven, omdat hier het meeste 'rendement' te halen is.

Meldingsplichtige activiteiten zijn niet zozeer via de vergunningverlening te bereiken, maar vragen (extra) toezicht en handhaving.

Vraag 24

Hoe is de samenwerking met de omgevingsdienst als het gaat om handhaven op watervervuiling?

Antwoord 24

De ODU verzorgt de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op de lozingen van bedrijven binnen Utrecht. Zij doet dit in opdracht van de gemeente. De gemeente bepaalt jaarlijks via een Dienstverleningsovereenkomst welke taken de ODU voor de gemeente uitvoert. Om de extra VTH-taken uit te kunnen voeren is structurele financiering nodig. Binnen de bestaande opdracht aan de Omgevingsdienst is nog geen rekening gehouden met het eventueel herzien van vergunningen en het (heel specifiek en gericht) toezichthouden en handhaven op watervervuiling.

Het actieprogramma helpt om de opgave completer in beeld te krijgen. Het heeft mede als doel dat alle ketenpartners in de regio Utrecht bouwen aan een duurzame en toekomstgerichte samenwerking. Actielijn 3 richt zich specifiek op deze samenwerking door het ontwikkelen van een stappenplan voor een uniforme en risicogestuurde VTH. Deze samenwerking verloopt voorspoedig.

Naast (indirecte) lozingen heeft ook de landbouw invloed op de kwaliteit van grondwater door uitspoeling van nutriënten (bijv. uit mest) en op de kwaliteit van oppervlaktewater door afspoeling van nutriënten.

Vraag 25

Heeft het college zicht op de rol die de landbouwactiviteiten binnen de gemeentegrenzen hebben op de kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewater? En daarbij in het bijzonder de rol van de glastuinbouw?

- a. Op welke manier heeft de gemeente nu al contact met boeren en tuinders over de effecten van land- en tuinbouw op de waterkwaliteit?

Antwoord 25

De landbouwactiviteiten binnen de gemeentegrenzen zijn beperkt en vinden vooral aan de uiterste noord- en westzijde van onze gemeente plaats in een beperkt aantal gebieden. Gesprekken over de

effecten van landbouwactiviteiten op de waterkwaliteit lopen vooral via de provincie en de waterschappen, die bevoegd gezag zijn voor de bescherming van grond- en oppervlaktewater. Zo stelt de provincie in haar omgevingsverordening eisen aan landbouwactiviteiten in waterwingebieden. Als gemeente hebben we natuurlijk wel indirect invloed via het bestemmings- en omgevingsplan waarin we bepalen waar welk type landbouw bedreven mag worden. Zeker met boeren die land pachten van de gemeente zoals in Amelisweerd of natuurpark Zuilen hebben we regelmatig gesprekken over de bedrijfsvoering, waarbij het onderwerp waterkwaliteit ook aan de orde komt.

Vraag 26

Treft het college nu al maatregelen om te voorkomen dat waterkwaliteit verslechtert door land- en tuinbouwactiviteiten?

Antwoord 26

Nee, wij trekken hierin samen op met de provincie en het waterschap die hierin de leidende bevoegd gezagen zijn. De provincie m.b.t. het provinciale beleid t.a.v. de landbouw en bescherming van drinkwater en natuurgebieden en het waterschap m.b.t. de bescherming van de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Hoogachtend

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen Regeren is vooruit kijken – drinkwatertekort 2030

30-4-2026

Van 25 april tot en met 8 mei is de Leven met Water-week, met als doel bewustwording te vergroten over het belang van water. Leven met Water richt zich op vier grote wateruitdagingen: voorkomen van een drinkwatertekort, verminderen van wateroverlast, voorbereiden op wateroverlast en het verbeteren van de waterkwaliteit.

Hoewel Nederland een waterrijk land is, staat de beschikbaarheid van drinkwater onder druk. Vitens waarschuwt [23 april](#) opnieuw voor dreigende tekorten.

De gevolgen hiervan zijn gigantisch: nieuwe bedrijven kunnen mogelijk geen aansluiting meer krijgen en hetzelfde geldt voor nieuwbouwwoningen. Ook in Utrecht is de situatie nijpend. Richting 2030 dreigen er tekorten die de woningbouw verder kunnen vertragen, bovenop de bestaande problemen met netcongestie. De ingrepen die nodig zijn overstijgen echter de verantwoordelijkheid en mogelijkheden van drinkwaterbedrijven. Het rijk en medeoverheden zullen daarom met hen aan de slag moeten¹.

Drinkwater is een basisvoorziening. Inwoners mogen verwachten dat overheden, inclusief gemeenten, hier actief op sturen. De afgelopen jaren is hiervoor echter onvoldoende politieke aandacht geweest. Daarom stellen Volt, Student & Starter, Stadsbelang Utrecht, Partij voor de Dieren en GroenLinks-PvdA de volgende vragen:

Impact en huidige situatie

1. Heeft het college een impactanalyse uitgevoerd naar de gevolgen van een mogelijke aansluitingstop voor drinkwater?
 - a. Zo ja, wat zijn de belangrijkste uitkomsten?
 - b. Zo nee, is het college voornemens dit alsnog te doen?
2. Eerder gaf het college aan dat Vitens aanvragen van grote (industriële) wateronttrekkers in onder andere Gelderland, Overijssel en Nieuwegein weigert. Wat is de huidige stand van zaken?

¹ [Rli publiceert advies: Zonder ingrijpen nu hebben we straks niet genoeg drinkwater](#)

3. Vitens communiceert vooral over de gevolgen voor nieuwbouw en bedrijven. Wat is er bekend over gevolgen voor bestaande woningen en bedrijven?
4. Het college gaf eerder aan geen noodzaak te zien voor aanvullende waterbesparende maatregelen op het bestaande beleid. Is dat standpunt gewijzigd gezien de toenemende druk op drinkwater en de parallellen met netcongestie?
 - a. Zo nee, waarom niet?
5. Welke lessen trekt het college van de parallellen met netcongestie en hoe wil het college die lessen meenemen in de rol van de gemeente m.b.t een drinkwatertekort?

Voorkomen van een drinkwatertekort

Recent is het [manifest Waterzuinige Wijken](#) gelanceerd door de Bouwtafel Waterzuinige Wijken, waarin wordt opgeroepen tot versnelling van drinkwaterbesparing en hergebruik van water in de bouw.

6. Is het college bekend met dit manifest?
7. Is het college voornemens zich aan te sluiten bij dit manifest?
 - a. Zo nee, waarom niet?
8. Het manifest benoemt de noodzaak van voorbeeldwijken. Welke mogelijkheden ziet het college om in Utrecht dergelijke pilots te realiseren?
9. Aangezien meerdere bouwpartijen het manifest hebben ondertekend: welke kansen ziet het college om met deze partijen samen te werken aan waterbewuste nieuwbouw?
10. Op welke manier wordt waterbewust bouwen momenteel meegenomen in gebiedsontwikkelingen (bijvoorbeeld via aanbestedingen of anterieure overeenkomsten)?
 - a. Indien dit niet gebeurt, waarom niet?
11. Welke bestaande wettelijke ruimte is er momenteel al om waterbewust dan wel circulair te bouwen?
12. Bij het manifest hoort een menukaart met maatregelen. Welke maatregelen worden in Utrecht al toegepast? En welke aanvullende acht het college kansrijk?

[PWN](#) heeft een pilot uitgevoerd met waterdrukoptimalisatie die leiden tot water-, energie- en kostenbesparing.

13. Past Vitens dergelijke technieken toe?
 - a. Zo nee, is het college bereid hierop aan te dringen bij Vitens?

Als het gaat om waterkwaliteit is er een gezamenlijk actieprogramma (zie *Verbeteren van de waterkwaliteit*)

14. Hoe wordt samengewerkt met HDSR en de provincie als het gaat om het voorkomen van en mogelijk het omgaan met een mogelijk tekort?

Verminderen van wateroverlast

In Utrecht doen we al een aantal dingen om wateroverlast te voorminderen, bijvoorbeeld het afkoppelen van hemelwateren in te zetten vergroening. [Rotterdam](#) maakt gebruik innovatieve oplossingen, zoals waterpleinen, ondergrondse waterberging en Urban Waterbuffers.

15. Welke van deze oplossingen acht het college toepasbaar in Utrecht?
16. Worden dergelijke maatregelen meegenomen in de herziening van de Visie Water en Riolering? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?
17. Groene en waterdoorlatende parkeerplaatsen kunnen bijdragen aan het verminderen van wateroverlast. Welke mogelijkheden ziet het college om dit breder toe te passen?
18. De gemeente stimuleert met Waterproof 030 inwoners om maatregelen te nemen op hun eigen terrein die wateroverlast voorkomen en drinkwatergebruik verminderen, zoals het plaatsen van regentonnen. Welke aanvullende kansen ziet het college hiervoor?

Voorbereiden op wateroverlast

De effecten van klimaatverandering zullen steeds vaker merkbaar worden, bijvoorbeeld door langere periodes van hitte en droogte, heftige regenbuien en riooloverstorten. Dit gaat gevolgen hebben op de beschikbaarheid van water en ook op de mate waarin we geconfronteerd gaan worden met wateroverlast

19. Hoe wordt hier door de gemeente op geanticipeerd en rekening mee gehouden?
20. Op welke manier wordt wateroverlast meegenomen in de gemeentelijke crisisvoorbereiding?

Verbeteren van de waterkwaliteit

De provincie Utrecht, onder andere in samenwerking met de gemeente Utrecht, heeft een [actieprogramma 2025-2027](#) opgesteld gericht op indirecte lozingen. Dit omdat de aandacht voor indirecte lozingen de afgelopen jaren onvoldoende is geweest zo staat te lezen in het actieprogramma.

21. Klopt het dat de gemeenteraad niet over dit actieprogramma is geïnformeerd?
 - a. Hoe geeft de gemeente Utrecht uitvoering aan dit actieprogramma, als rioolbeheerder en als bevoegd gezag?
22. Wat is de huidige voortgang van de doelstellingen uit dit actieprogramma?
 - a. Ligt de uitvoering op schema?
 - b. Zo nee, wat is aanvullend nodig vanuit de gemeente (of ODU)?
23. Hoeveel bedrijven in onze gemeente hebben een vergunning gevraagd of melding gedaan om vervuild water te mogen lozen?
24. Hoe is de samenwerking met de omgevingsdienst als het gaat om handhaven op watervervuiling?

Naast (indirecte) lozingen heeft ook de landbouw invloed op de kwaliteit van grondwater door uitspoeling van nutriënten (bijv. uit mest) en op de kwaliteit van oppervlaktewater door afspoeling van nutriënten.

25. Heeft het college zicht op de rol die de landbouwactiviteiten binnen de gemeentegrenzen hebben op de kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewater? En daarbij in het bijzonder de rol van de glastuinbouw?
 - a. Op welke manier heeft de gemeente nu al contact met boeren en tuinders over de effecten van land- en tuinbouw op de waterkwaliteit?
26. Treft het college nu al maatregelen om te voorkomen dat waterkwaliteit verslechtert door land- en tuinbouwactiviteiten?

Gesteld door:

- Charlotte Passier, Volt
- Lars de Rooij, Student & Starter
- Robert Biever, Stadsbelang Utrecht
- Anne Sasbrink, Partij voor de Dieren
- Merlissa Diele, GroenLinks-PvdA
- Derk van Bergen – Kirsten Alblas, ChristenUnie